

Norra Ängby Tidning

Årgång 36

Nr 2 • Juni 2014

NORRA ÄNGBY TRÄDGÅRDSSTADSFÖRENING

**Veteranerna
sviker inte
Ängby IF**

**Konsten
att bygga
en takkupa**

**Så kan man
sanera radon
i huset**

**Sista
årsmötet
på slottet?**

Hotet mot Ängby slott

Hyreskontraktet med stiftelsen är uppsagt

inledaren

Anna-Karin Ekholm
Ordförande i Norra Ängby
Trädgårdsstadsförening

Det finns moln på himlen

Den blomstertid nu kommer. I år kom den redan i maj, med hägg, syren och liljekonvaljer, den tid som är bäst i Norra Ängby. Du har väl inte missat att vår fototävling pågår som bäst inför nästa års kalender.

Detta nummer är späckat med en mängd olika ämnen: Kyrksjön, Ängbyveteraner med mera. Det som har tagit upp en stor del av våra tankar i Trädgårdsstadsföreningen är slottets framtid. Stadsholmen AB, som äger och förvaltar slottet har höjt hyran.

Vi hoppas att slottet och slottsparken även i fortsättningen blir tillgängliga för Ängbyborna.

Stiftelsen som hyrt slottet sedan nästan 60 år klarar inte av hyreshöjningen. Vi hoppas att Stadsholmen AB kan hitta en ny hyresgäst till slottet och slottsparken som gör att det är fortsatt tillgängligt.

Vi har haft kontakter med både stadsmuseet och stadsbyggnadskontoret som bekräftat att både slottet och parken är kulturmärkta och att inga aktuella förändringsplaner finns. Skyddsmärkningen går inte att ändra med mindre än att politikerna beslutar om en ny detaljplan för området och genom beslut som upphäver kulturskyddet. Det finns all anledning att bevaka detta. Ulvsunda slottspark bebyggs nu av lyxbostäder trots protester från de boende i området.

I skrivande stund vet vi inte om det har löst sig för stiftelsen. Det kan vara så att socialtjänsten som nu betalar hyra för hemvårnet kanske kan gå in som garant. Vi kommer att bevaka ärendet framöver.

Nästa aktivitet som Trädgårdsstadsföreningen anordnar är midsommarfirande i björkan. För program se längre fram i tidningen. Har ni tillgång till björkis? kontakta oss, Vi behöver till midsommarstången.

En riktigt härlig sommar önskar jag alla Ängbybor!

NORRA ÄNGBY TIDNING

Tidningen ges ut av Norra Ängby Trädgårdsstadsförening. Föreningen förmedlar information om sin verksamhet via **Norra Ängby Tidning** och på hemsidan www.norra-angby.se. Redaktionen förmedlar även annan information som kan vara av intresse för tidningens läsare, dvs hushållen i Ängby, totalt 1632. Tidningens upplaga är 1800 ex.

Tidningen kommer ut fyra gånger per år, i början av mars, juni, september och december och delas ut av våra tidningsdistributörer. Deadline för material för kommande nummer är alltid en månad före utgivningsdatum.

Tidningsredaktion

Rolf A Olsson, redaktör, rolf@rao.se
Lars Lund, larslund10@gmail.com
Elisabet Engdahl-Linder, elisabet.engdahl.linder@gmail.com

Ansvarig utgivare

Anna-Karin Ekholm, annakarineholm@hotmail.com

Tryck

Gävle Offset, www.gavleoffset.se, 026-66 25 00

Annonsförsäljning:

Johan Schaeffer, johan.schaeffer@yahoo.se,
0739 83 22 07.

Annonspriser:

Format (bredd x höjd)	Fyrfärg	Svartvit
Helsida 182 x 262 mm	11 000 kr	–
Halvsida 182 x 126 mm	6 600 kr	–
1/3 sida		
<i>Liggande</i> 182 x 84 mm	4 800 kr	3 400 kr
<i>Stående</i> 57 x 262 mm	4 800 kr	3 400 kr
1/3 höjd		
<i>1 sp</i> 57 x 86 mm	2 000 kr	1 400 kr
<i>2 sp</i> 120 x 86 mm	3 600 kr	2 600 kr
Små liggande (ca 1/6 höjd)		
<i>1 sp</i> 57 x 45 mm	1 100 kr	800 kr
<i>2 sp</i> 120 x 45 mm	2 000 kr	1 400 kr
<i>3 sp</i> 182 x 45 mm	2 800 kr	2 000 kr

Annonsmtrl: Tryckfärdig högupplöst PDF.

Erbjudande: Boka fyra färgannonser i följd och du får 25% rabatt på samtliga fyra införanden!

Prenumerat

Har du flyttat ifrån Norra Ängby, men ändå vill njuta av ängbykänslan, kan du prenumerera på tidningen: Namn, adress och 100 kr på plusgironr 94 01 78-7

ISSN-nummer 2001-290X

Foto omslaget: Lars Lund

Vi bjuder
på en Dolda-fel-
försäkring,
värde 6 000:-

Många letar villa här i Norra Ängby!

Att arbeta som mäklare i samma område som det man är uppvuxen i har bara fördelar. För mig är det enkelt att få andra att föreställa sig hur det skulle vara att bo just här, i våra kvarter. Just nu har vi många potentiella köpare i vårt spekulantregister, som är ute efter ett nytt boende här i Norra Ängby. Om du funderar på att sälja eller vill ha en kostnadsfri värdering, kontakta mig så berättar jag mer om hur vi på Svenska Mäklarhuset arbetar för att nå ett så bra slutpris som möjligt.

Trygg försäljning - Dolda-fel-försäkring ingår!

Om du säljer med oss under 2014, bjuder vi på en "Dolda-fel-försäkring", värde ca 6000 kr från Willis. En trygghet för dig eftersom du som säljare av en fastighet har skyldighet att ersätta köparen för dolda fel som upptäcks upp till 10 år efter försäljningen.

Jonas Mattson
Reg. fastighetsmäklare
070-763 04 35 • 08-26 05 60
jonas.mattsson@smh.se
Svenska Mäklarhuset Bromma

Bäst på visningar

Leksaker till barnen – och till pappa!

På vårens Secondhandförsäljning i Stefanskolan sista helgen i mars fanns det mängder med leksaker. Barnen kunde inte vänta länge med att packa upp, även de vuxna drogs med i leken ...

Vädret visade sig från sin bästa sida och solen lyste från en klarblå himmel. Många tog tillfället i akt och passade på att fika eller äta en korv som Trädgårdsstadsföreningen som vanligt hade ordnat.

Under några hektiska timmar fick både stora och små nya vårgarderöber för en billig penning. Till hösten är alla välkomna tillbaka igen!

Text och foto: Christina Kullenberg

Glöm inte att betala medlemsavgiften!

Sju av tio hushåll i Norra Ängby är medlemmar i Trädgårdsstadsföreningen. De allra flesta har betalat årets medlemsavgift vilket vi är tacksamma för. Då kan vi fortsätta arbetet med att främja Norra Ängbybornas gemensamma intressen. Men några har glömt att betala, eller kanske är nyinflyttade och vill bli medlemmar. Betala 150 kronor till till föreningens plusgirokonto 94 01 78-7. Glöm inte att uppge namn och adress.

Varför ökade översvämningarna vid Kyrksjön?

I år var det ovanligt mycket översvämning av vatten vid Kyrksjön. I slutet av den långa gångbron var det stopp och vattnet drog sig inte tillbaka på många veckor. Varför verkade översvämningarna ha ökat i år? Har något hänt med Kyrksjöns av- eller tillrinning eller var det bara en naturlig ökning av flödet? Redaktionen har frågat Gatukontoret men tjänstemännen kan inte ge något säkert svar. De som joggar eller promenerar runt sjön vill att gångbron förlängs så att man kan komma runt torrskodd även när det är vår.

En tidig morgonstund

16 personer gick med på gökottan den 11 maj och skådade fåglar i tidig morgonstund. Bilden ovan visar slutsvängen mot Kyrksjön med del av gruppen. Krister Iwarsson till höger med promenadledarna Ronny och Beatrice närmast. Mikael 7 år, från Bergslagsvägen joggar längst fram.

DN-reportage om fågellivet i Kyrksjön

Den 9 maj publicerade Dagens Nyheter ett intressant reportage om fågellivet i Kyrksjön. Kyrksjön beskrivs i reportaget som en guldgruva för fågelskådare. DN-reportaget finns på internet: www.dn.se/sthlm/ett-forsta-mote-med-en-ny-varld

Dina grannar är nöjda med oss

Vi har installerat IVT värmepumpar i ditt område sedan 1984 – rådgör alltid med oss innan du bestämmer dig. Vi erbjuder en kostnadsfri besiktning som underlag för ditt beslut.

Energipartner installerar och utför service på IVT's hela värmepumps sortiment.

Teckna ett serviceavtal med oss, så vet du att din värmepump alltid mår bra!

**energi
partner**

Nöjda kunder sedan 1984

AAA
Högsta kreditvärdighet
© 2014 AAA

**IVT
CENTER**

Energipartner Sverige AB
Höglandstorget 1, 167 71 Bromma
Telefon 08-80 28 05 www.energipartner.se

Hemköp Ängby Torg

Den personliga matbutiken

Öppet: Mån-fre 8-21, lör-sön 9-21

Ängby Torg. Tel: 08-37 65 90

Byggmaterial

EKESIÖÖ

HIGH QUALITY
Sedan 1922

JÄRN · EL · VERKTYG · VVS · BAD
KÖK · KAKEL · FÄRG · BRÄDGÅRD
www.ekesioo.se

Föreningens ordförande Anna-Karin Ekholm och Johans Schaeffer i kulturmiljögruppen laddade med kaffe och glatt samtal.

Willy Eriksson och Christina Kullenberg uppskattade minglet med kaffe och kaka före mötet.

Ett årsmöte med både glädje och oro

Trädgårdsstadsföreningens årsmöte på Ängby slott den 18 mars rymde både glädje och oro. Stämningen var mycket god under det inledande minglet och under genomgången av verksamhetsberättelsen. Det gångna årets verksamhet har varit framgångsrik med många uppskattade aktiviteter. De mörka molnen gällde slottets ovissa framtid och att antalet inbrott i Norra Ängby hade ökat under senaste hösten.

Årsmötet på slottet var välbesökt. Vi fick plocka in stolar från rummen runtom. Men dessa fina gamla möbler som passar bra i ett slott kan försvinna om bara några månader.

Stiftelsen Hemvärnsgården Stora Ängby har hyrt och förvaltat slottet sedan 1956. Hyreskontraktet är nu uppsagt, berättade Ingriell Thunholm Larsson från stiftelsen. Senast den 30 september ska slottet tömmas på inredning och möbler. Om det blir så kan inte slottet hyras ut för fester och andra arrangemang. Läs mer på sidan 8 om hur vi i Norra Ängby Trädgårdsstadsförening försöker förhindra denna utveckling.

Polisen gav goda råd

De två inbjudna brottsutredarna Mats Österman och Lars-Gösta Alm tipsade om hur man kan göra det svårare för inbrottstjuvar att länsa huset. Läs mer på sidan 11.

Styrelsen för Trädgårdsstadsföreningen förstärktes med Birgitta Forssblad (nytillträdd kassör). I övrigt är styrelsen i stort oförändrad.

Nya styrelsen

Anna Karin Ekholm, *ordförande*
Lars Lund
Elisabeth Engdahl Linder
Birgitta Forssblad, *ny ledamot*
Thomas Fagerholm
Sven Rygart
Carola Bengtsson
Rolf A Olsson, *suppleant*
Martti Sköldelid, *suppleant*

Revisorer

Lars Göran Gabrielsson
Kenneth Sahlin
Lena Nordensson, *suppleant*

Valberedning

Christina Kullenberg
Martti Sköldelid
Ragnar Kullenberg, *suppleant*

Text och foto: Rolf A Olsson

Anna Karin Ekholm öppnade årsmötet och blev omvald som föreningens ordförande. Sven Rygart var mötesordförande och Thomas Fagerholm sekreterare.

Ingriell Thunholm Larsson informerade på årsmötet om de förändringar som hotar vår verksamhet på slottet.

De två erfarna brottsutredarna Mats Österman och Lars-Gösta Alm gav tips om hur man kan skydda sig mot inbrott

En proposition angående buller från tunnelbanan behandlades. Årsmötet biföll propositionen att styrelsen ska biträda med råd och hjälp i kontakten med ansvariga för orsaken till bullret.

Vad ska hända med Ängby slott?

Hyreskontraktet för Ängby slott är uppsagt. Fastighetsföretaget Stadsholmen AB vill ha fördubblad hyra under de kommande tre åren. Det har stiftelsen som hyrt slottet i 58 år inte råd med. Det finns många frågetecken och ingen vet säkert vad som kommer att hända med slottet, inredningen och slottsparken.

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening har skrivit till Stadsholmen AB för att få klarhet i planerna för slottet och helst få bolaget att köpa in de slottsmöbler som stiftelsen äger. Om inte stiftelsen hittar en lösning som innebär att man kan vara kvar kommer slottet att tömmas på möbler senast den 30 september.

Får föreningar och privatpersoner i framtiden hyra lokaler i slottet för möten konferenser, födelsedagar, bröllop med mera? Finns det risk att slottet och slottsparken säljs och därmed helt stängs för utomstående?

Föreningsveksamhet

Stiftelsen Hemvärnsgården Stora Ängby har hyrt slottet sedan 1956.

I stiftelsen styrelse finns representanter från Hemvärnet, Bromma Lottakår och Norra Ängby Trädgårdsstadsförening vilka alla har haft verksamhet och lokaler på slottet.

Stiftelsen äger slottets vitvaror och möbler. Dessa slottsmöbler har fun-

nits på Ängby slott under flera decennier.

Ägs av Stockholms stad

Fastighetsföretaget Stadsholmen AB äger förvaltar och hyr ut Ängby Slott. Stadsholmen är dotterbolag till AB Svenska Bostäder som ägs av Stockholms stad. Med stöd av ett nytt regeringsbeslut har staden bestämt att även kulturfastigheter skall ha

Kommentar från Stadsholmen AB

Stadsholmens ledning ska nu bereda skrivelsen och lovar att svara Norra Ängby Trädgårdsstadsförening inom några veckor. Christina Lillieborg, som är förvaltningschef på Stadsholmen AB, ger ändå redan nu några mer allmänna kommentarer till Norra Ängby Tidning:

– Ängby slott har högsta skyddsklass och ska bevaras. Slottet får inte förvanskas eller förstöras, förklarar hon. Och enligt den gällande stadsplanen får det inte byggas några nya hus på slottets ägor.

Kulturresevat

Christina Lillieborg framhåller också att hela området är klassat som kulturresevat där det ska finnas ”publik verksamhet”

– Vad det innebär mer konkret

kommersiell hyresnivå. För Ängby Slott innebär det en stegrad höjning av kallhyran under de kommande tre åren – från 300 000 kronor i år till 600 000 kronor per år 2016, vilket är en nivå som stiftelsen inte klarar.

Stiftelsen försöker hitta andra lösningar för att kunna stanna kvar på slottet men när detta skrivs är allt fortfarande mycket ovisst.

framöver är inte klart för stunden, tillägger hon.

Men denna regel om ”publik verksamhet” kan man ändå se som en viss garanti för att slottet och slottsparken inte kan säljas eller hyras ut till en hyresgäst som vill stänga allt för allmänheten.

Men ännu vet inte Stadsholmen vilka som blir nya hyresgäster om den nuvarande stiftelsen hoppar av.

När det gäller galler stiftelsens möbler i slottet säger Christina Lillieborg:

– Det är en av de frågor som ska beredas, vi kan därför inte svara idag, men det är inte troligt att vi skulle köpa dem.

Text: Rolf A Olsson

Foto: Lars Lund

Ängby slott betyder mycket för Ängbyborna. Norra Ängby Trädgårdsstadsförening använder sedan länge slottet för årsmöten och sammankomster. Många privatpersoner har också hyrt festlokaler på slottet för födelsedagar, dop, bröllop och andra högtider.

Den årligen återkommande äppelsöndagen i början av hösten är en uppskattad tradition liksom julmarknaden i december som Trädgårdsstadsföreningen arrangerar tillsammans med lottakåren som också har lokaler och verksamhet i slottet.

Det formella skyddet för Ängby slott

Ängby slott är markerat med blått på Stockholms stadsmuseums kulturhistoriska klassificeringskarta, vilket innebär att bebyggelsen inte får förvanskas, att underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadens kulturhistoriska värden. I praktiken innebär detta att inga ändringar bör göras utan antikvarisk medverkan. Det är dock stadsbyggnadskontoret, som i en eventuell bygglovsprocess, avgör vad man anser behövs.

Hela fastigheten Stora Ängby har en gällande detaljplan som ger byggnaderna och parken ett relativt omfattande skydd. Vill man häva skyddet måste detaljplanen ändras eller en ny upprättas. Även detta arbete administreras av Stadsbyggnadskontoret och beslut fattas i stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadskontoret/stadsbyggnadsnämnden kan dock bevilja åtgärder som bedöms utgöra en ”mindre avvikelse” utan att detaljplanen behöver ändras.

– Om det framöver finns önskemål om förändringar på byggnaderna och i miljön vill Stockholms stadsmuseum vara med och påverka i den formella processen, förklarar antivarie Magnus Rönn på Stockholms stadsmuseum.

Ett kulturresevat för publik verksamhet

I Stadsbyggnadskontorets detaljplan för Ängby slott framhålls att gården Stora Ängby har ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde. Huvudbyggnaden, med sin mycket välbevarade exteriör från sent 1600-tal och delvis fasta inredning är dokument över sin tids högreståndssarkitektur, -boende och byggnadsteknik.

Med bostadshus och ekonomibyggnader från olika skeden har gården även ett stort värde som samlad gårdsanläggning med tillhörande trädgårdsmark. De öppna terrängpartierna gör det möjligt att i dag förstå hur gården tätt sig innan småstugelsebebyggelsen uppfördes.

Det är värdefullt att de vackra lokalerna är tillgängliga och att användningen är sådan att de kulturhistoriska värdena kan bevaras. Ängby slott är ett kulturresevat för publik verksamhet men användningen får inte försvåra bevarandet eller vara störande för omgivningen.

Vi kan byggvaror!

VVS • JÄRN • FÄRG • KAKEL • KÖK
BADRUM • TRÄVAROR

EKESIÖÖ

ETABL. 1922

**VÄLKOMMEN TILL
ISLANDSTORGET**

Tel 08-37 94 42. Mån-fre 6-22. Lör-sön 8-22.

... slottet betyder mycket för Ängbyborna

FOTO: WILLY ERIKSSON

FOTO: MAGNUS-LINDEN

Året runt har slottet varit tillgängligt för ängbyborna. När det är snö finns här också flera fina kälkbackar för barnen.

Ett av några få kvarvarande äppelträd på slottets baksida. Förr fanns här en stor äppelträdgård.

ÖVRIGA BILDER I KOLLAGET: LARS LUND

Genom åren har det hållits många uppskattade möten på slottet. På bilden är det Karin Anter-Fridell som informerar om fasadfärger.

Björklunds hage hör verkligen ihop med slottsområdet för Ängbyborna. Picknick på gräsmattorna medan barnen leker. Kan det bli bättre?

Polisens hetaste tips för att skydda sig mot inbrott

I Norra Ängby är Grannsamverkan en fin tradition som vi ska värda. Trots det har antalet inbrott ökat de senaste tre åren.

Poliserna Mats Österman och Lars-Gösta Alm är kompetenta brottsplatsundersökare. De besökte oss redan 2012 och det var mycket uppskattat. Den stigande brottskurvan är skälet till att vi valde att åter bjuda in Mats och Lars-Gösta till årsmötet i mars.

Altandörren

Vi fick höra att tjuvar ofta väljer en altandörr eller ett marknära fönster som är lätta att forcera med en kraftig skruvmejsel eller kofot, helst på husets gårdssida där det är begränsad insyn.

Inbrotten sker ofta på vardagar när du är på jobbet. Ett inbrott kan gå på fem minuter. En skylt som anger att larm finns förebygger bara till en del men har du synliga skalskydd som visar att "här tar det tid att bryta sig in" så har du vunnit bra mycket mer. Ett sådant skydd är till exempel den så kallade C-profilen monterad på dörrkarmen.

Ur tjuvens synvinkel är det perfekt om det på insidan finns väl synliga nycklar sittande i altandörren och gärna en extra nyckel till bilen, vanligtvis ligger den i hallen.

Datorer, kameror och smycken

Hallen, sovrummet och köket är rum som tjuven alltid undersöker väl, så förvara inte värdesaker där. Tjuven stjälar det som är lätt att avyttra, som datorer, kameror och smycken. På senare tid har det nattetid skett mycket stölder av bildelar till exklusiva bilar, som rattar till BMW.

Pass för yngre personer är attraktiva, däremot inte pass för äldre personer.

Lars-Gösta Alm och Mats Österman kom till årsmötet på slottet och berättade vad vi ska tänka på för att göra det svårare för inbrottstjuvarna.

Arbeta med grannsamverkan.

- Tala om för grannen om du ska resa bort.
- Var uppmärksam om du ser något skumt i området.
- Ställ tillbaka grannens soptunna om den står framme.
- Låt inte din brevlåda bli full. Be din granne att tömma den åt dig.

Skalskydda

- Förstärk skyddet vid fönster, genom fönsterlås eller genom att skruva igen dem du sällan behöver öppna.
- Dörrkarmen och marknära fönster kan förstärkas med en C-profil som skruvas fast i karmen så att de inte går att bryta upp med kofot. Finns att köpa på Biltema till bra pris.
- Attraktiva saker bör inte finnas i hall, kök eller sovrum och framförallt inte extra nycklar i hallen!

Skriv upp och märk

- Gör en inventarieförteckning och märk det du vill få tillbaka. Hur skall polisen annars veta att det tillhör dig?
- Nu finns DNA märkfärg. Mer om det på hemsidan.
- Fotografera det som är värdefullt och förvara bilder så att du sedan kan ta fram dem (i typ Dropbox)

Genom Norra Ängby Trädgårdsstadsförening kan du få inventarieförteckning och låna en märkpena. Kontakta Hans Erik Jonsson som ansvarar för Grannsamverkan i Norra Ängby. Telefon 0708-970222

Text: Elisabet Engdahl-Linder och Hans Erik Jonsson

Fira midsommar i Björklunds hage!

Föreningen bjuder in alla till midsommarfirande i björklundshage på midsommarafteon. Ett uppskattat evenemang för alla boende i Norra Ängby med omnejd.

Vi startar redan kl. 10.00 med att löva och smycka midsommarstången och dess ringar. Alla är välkomna att

hjälpa till. Ta med blommor, ifrån trädgården eller plocka längs vägen

Dans, lotterier och kafé

Klockan 14.00 reser vi tillsammans stången. Därefter startar danslekar och ringdans med ledare och musikanter ifrån Bromma folkdansgille.

Dansarna ifrån folkdansgillet kommer att ha en kortare dans uppvisning. Vi har lotteri för både stora och små. Björkans kafé kommer vara öppet och servera tårter och fika. Väl mött till en härlig dag i vår vackra park.

Bli helgfin. Lena fixar frisyren.

Ängby
Salongen

Boka klipptid på 08-37 03 32
Bergslagsvägen 270 – Islandstorget
Öppet: måndag–torsdag 9–18, fredag 9–12

VI UTFÖR ALLT INOM
TRÄDGÅRD & UTEMILJÖ

Sköna
TRÄDGÅRD

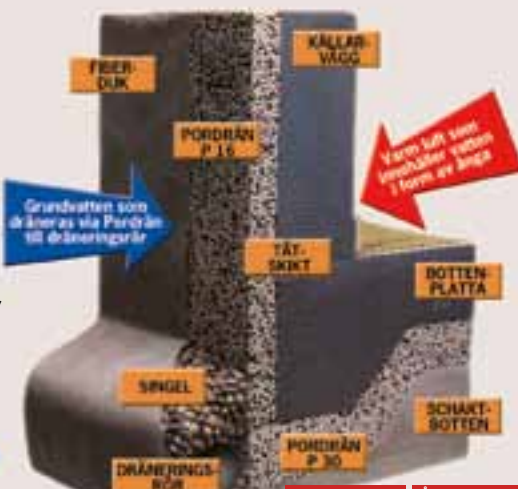
www.skonatradgard.se
073-533 12 37

VILL DU HA EN TORR OCH VARM KÄLLARE?

Förutsättningen för det är att man värmeisolerar på väggens utsida. Det är inte bara markvattnet som orsakar fuktskador, utan kanske ännu mera innifrån kommande luft i form av vattenånga som koncentreras i väggen. En enkel och säker lösning är Pordränmetoden. Pordrän är en fuktskyddad skiva av cellplastkuler som är värmeisolerande, dränerande, ventilerande och kapillärbrytande. Pordrän har funnits på marknaden sedan 1965. Ring oss för kostnadsfri rådgivning.

GT GRUNDTEKNIK I SAMARBETE MED SVENHEIMS ENTREPRENAD
Packstensgränd 5 Vällingby Ring 87 33 87/0705 - 87 33 87 TRÄDGÅRDSANLÄGGNINGAR VATTEN & AVLOPP

Trädgårdsfrågan

Hur kan man odla snigelsäkert?

Fråga: **Hjälp vi har fått mördarsniglar i vår trädgård ! Jag vill ha råd och tips, hur man blir av med sniglarna och hur man kan odla snigelsäkert.**

Svar: Mördarsnigeln (spansk skogs-snigel) är ett stort problem. Den har inte någon påtaglig annan fiende än människan. Snigeln fortplantar sig snabbt eftersom den är hermafrodit (tvåkönad). En enda snigel kan lägga upp till 400 ägg. Äggen utvecklar sig på två veckor och efter cirka fem veckor är snigeln könsmogen och kan lägga egna ägg.

Trivs där det är fuktigt

Snigeln trivs där det är fuktigt, så klipp gräset kort och ta bort öppna komposter.

Bästa sättet bekämpa dem är att

varje kväll, samla ihop alla sniglar, döda dem på valfritt sätt och slänga resterna i soptunnan. Låt inte döda sniglar ligga kvar, de blir då mat till andra sniglar, därav namnet mördarsnigel. Tillåtna bekämpningsmedel är Nematoder, en slags rundmask som invaderar snigeln, eller Ferromol järnfosfat som dödar snigeln.

När det gäller snigelsäker odling, skulle jag rekommendera dig att använda odlingskragar. Gärna två stycken på varandra. För att slippa ogräs kan du sätta fast markduk i bot-

ten. Klä gärna odlingskragen med plast inuti så att odlingskragen inte ruttnar. På kanterna

fäster du 1 dm bred plastremsa av lite styvare plast. Att bestiga en sådan plastkant är en klätterövning som en mördarsnigel inte ska klara av. På natten kan man dessutom täcka med fiberduk, i vart fall så längre som dina odlingar inte nått högre höjder.

Elisabet Engdahl-Linder

Tvätta inte bilen på gatan

Fråga: **Är tillåtet att stå på gatan och tvätta bilen med sin portabla högtryckstvätt.**

Svar: Redaktionen har försökt ta reda på vilka regler som gäller. Det tycks vara skiftande regler i olika kommuner. Ingen tillåter tvätt ute på gatan. "När bilen tvättas på garageuppfarten eller på gatan rinner tvättvattnet ner i gatubrunnarna och ofta rakt ut i närmsta sjö eller vattendrag. Dagvattnet från brunnarna på gatan är inte alltid kopplade till

något reningsverk. Detta gör att kemikalier och miljöfarliga ämnen sprids i naturen", skriver Stockholms kommun på sin hemsida.

I många kommuner är det också förbjudet att tvätta bilen på sin garageuppfart. Stockholm har en något mildare skrivning. Tvätta inte om du har en uppfart med asfalt eller plattor, däremot kan det vara tillåtet att tvätta på grus eller gräs, men använd då bara biologiskt nedbrytbara tvättkemikalier.

Tvätta inte bilen ute på gatan och heller inte på garageuppfart som har asfalt eller plattor.

DIN GLASMÄSTARE PÅ HEMMAPLAN!

ALLT I GLAS – SEDAN 1931!

Mattias Bröms hälsar välkommen till Bergslagsvägen 262 vid Islandstorget.
Öppet mån - tors 8 - 17 och fre 8 - 15. Lunch mellan 12 och 1.
Ring gärna på 37 06 18. www.angbyglas.com

Ängby Glasmästeri
& Ramaffär AB

Galina Ängby Torg

Heminredning • Mateusporlin
Smycken • Växter • Krukor • Thé • Leksaker...

Öppettider:
Tisd-fred 11–18, lörd 11–14.
Tel 08-17 93 11
Välkomna!

Veteranerna håller klubbhistorien levande och stöttar dagens spelare. På bilden syns från vänster: Bertil Olander, Curt Nilsson, Christer Berg, Hasse Björck, Ove Björk, Sigge Trybom, Alf Dahlberg, Margareta Rosén, Margoth Fredriksson, Urban Arebro, Ove Aresved, Mia Petré-Lennerman, Larsa Broed, Torsten Friberg och Manne Skogh.

Här firas årsdagen av ÄIF:s bildande. Sigge Trybom, ordförande i veteranerna håller fanan uppe på stenen i Karsviks hage där Ängby IF bildades.

Veteranerna sviker inte sitt favoritlag

Att heja på en fotbollsklubb är inte ovanligt, det gör nog många av oss. Vi följer vårt lag i pressen och på TV, går på en match ibland, men ungefär där brukar det ta slut. Ängby IF, vår lokala klubb, får ett betydligt mer konkret stöd från Ängby IF:s Veteran- och Supporterklubb, som formellt bildades 2001, men som funnits i olika former och under andra namn tidigare.

Klubben har ett åttiotal medlemmar och är fristående från ÄIF organisatoriskt och ekonomiskt.

Gubbarna (för det är mest gubbar, men gissa vilka som sköter kaffekokningen) gör en stor insats för ÄIF genom att utföra arbeten för klubben, som annars inte så enkelt skulle bli gjorda eller möjligen inte gjorda alls: man har köpt in och inrett en stålcontainer, där ÄIF kan förvara sitt dyrbara materiel på ett säkert sätt, man har skaffat och inrett en arbetsvagn som kafé med vatten och el för publikens bästa vid hemmamatcherna.

När man tyckte att IP behövde bli lite festligare skaffade man och satte upp en flaggstång med tillhörande Ängby IF-flaggor och fanor. Klubbhuset fräschar man upp vid behov, ja, det tycks inte finnas någon gräns för Veteranernas fantasi och förmåga.

Ytterligare ett konkret exempel på Veteranernas stöd är det ungdomsstipendium som man årligen ger till två flickor och två pojkar som "visat skicklighet på planen, träningsflit och gott uppförande".

På det mer ideologiska planet stöttar Veteranerna ÄIF genom att på olika sätt hålla klubbhistorien levande. Ett exempel är minnestavlan i Karsviks hage intill Stenen (ja, den är värd stor bokstav), där ÄIF bildades 5 maj 1932, som veteranerna satt upp och ser till. Den blev dessvärre stulen av en marodör för några år sedan, men nu finns en ny på plats.

Årsdagen 5 maj firas av Veteranerna med samling och en liten ceremoni vid Stenen, följt av kaffekalas i Klubbhuset. Och där skrattas och glammas det, där berättar Vargen och Larsa och Lillebror och de andra såväl sannolika som mindre sannolika historier i timmarna tre. Jag vet, för

jag var där! Smek- och öknamnen flödade. Sekreteraren hade gjort en lista med smek- och öknamn på över ett-hundra gamla ängbyiter. Att Johnny kallades Jompa och Roland Rolle är inte överraskande, men hur kom Läckan, Spindeln, Slana och Månen till? Kanske kan man ana att Läckan var en mindre greppsäker målvakt medan Spindeln kanske var en centerhalv som drog åt sig alla bollar? Slana var nog en ranglig, långsträckt grabb, men Månen? Begynnande flint kan det väl inte ha varit fråga om, men kanske var han helt enkelt ovanligt ljushårig?

Självklart går man som Veteran på ÄIF:s hemmamatcher. Veteranhyllan är reserverad för gänget. Man ordnar höst- och vårfest, ibland resor till bortamatcher. Snart stundar gemensamt besök på Idrottsmuseet i???

Är du nuvarande eller f.d. Ängbybo och åt det pensionära hållet, så är du välkommen som medlem i Veteranerna. Du behöver alltså absolut inte ha varit målspruta, backgigant eller fantommålis för att få vara med! Ring sekreteraren Christer Berg eller ordföranden Sigge Trybom

Text och foto: Lars Lund

Kul att ses igen, grabbar!

Nu ligger grejorna säkert i containern som veteranerna anskaffat.

Om man bygger en kupa, ska man behålla minst ett skift tegel nedanför fönstret.

Niklas och Torgils fönster är specialtillverkade med originalprofil på bågar och lister och med beslag av originalmodell.

Konsten att bygga en takkupa

Det är nu över 80 år sedan husen i Norra Ängby byggdes. De innebar en fantastisk förbättring av boendemiljön för byggarna och deras familjer. Stora utrymmen i förhållande till de trånga lägenheter, som de flesta kom ifrån. Kraven på utrymme har dock ökat påtagligt sedan dess; de ursprungliga husen uppfyller inte de behov och önskemål som dagens familjer har. Alltså behöver man bygga ut, vilket ofta sker i form av en takkupa, som inte bara ger större yta utan även ljus och rymd i övervåningen.

Hur ska då en takkupa se ut för att uppfylla de bestämmelser som finns? Hur ska den utformas för att smälta in i vår homogena bebyggelse, som är huvudskalet till att vår "villastad" är klassad som riksintresse för kulturmiljövården.

Så här står det i Stadsbyggnadskontorets program för Norra Ängby från 1978: "Takkupan ska ha samma tegel som resten av taket. Fönster bör

Kupans ytterväggar är beklädda med läkt som har den korrekta profileringen.

till utseendet anknyta till ursprungs- huset. Om man bygger en kupa, måste man behålla minst ett skift tegel nedanför fönstret. Detta gör att taket hålls samman och att fasaden inte splittras. Det är viktigt att takkupan inte börjar för nära taknocken och att taket på kupan inte blir för platt." (Programmet finns i sin helhet att ladda ner på vår hemsida: <http://www.norra-angby.se/images/stories/pdf-filer/SBKprogram78Norraangby.pdf>)

Niklas och Torgil

Vi har besökt Niklas Sölvemark och Torgil Leifsson på Jomsborgsvägen

7, vars kupa kan tjäna som ett föredöme. Exteriört bör man observera det skift tegel nedom kupan som gör att den tydligt framträder som en utbyggnad, men ändå väl hänger samman med ursprungshuset. Kupans ytterväggar är beklädda med läkt som har den korrekta profileringen.

Originalprofil

Fönstren är specialtillverkade med originalprofil på bågar och lister. Även beslagen är av originalmodell. Taket är täckt med enkupigt tegel. Inomhus flödar övervåningen av ljus. Vilken skillnad mot den mörka, trånga övre hall som fanns i dessa hus från början!

Niklas har generöst erbjudit sig att bistå framtida kupbyggare med ritningar och råd, Niklas Sölvemark 08-645 4419, vilket för begreppet grannsamverkan till nya höjder!

Text och foto:

Lars Lund och Christian Schlumpf

Välkommen till Tandvårdsgruppen vid Ängby Torg

Här jobbar två tandläkare, två tandsköterskor och en hygienist. Till oss är alla välkomna! Vi tittar gärna på ditt barns tänder och är extra försiktiga med dig som är tandvårdsrädd! Till vår hjälp har vi senaste utrustningen inom modern tandvård. Ring oss för kostnadsfri konsultation eller besök oss på vår hemsida www.tandvardbromma.se

Tandvårdsgruppen Bromma AB
Stora Ängby Allé 1
Telefon 08-37 12 00

Tandvårdsgruppen
BROMMA

FOTO: TORGIL LEIFSSON

Niklas Sölvemark och Torgil Leifsson har inte bara skapat en ny miljö inomhus. Deras trädgård är av sådan kvalitet att den kommer att visas för besökare i samband med Tidningen Lands "Öppen trädgård" söndagen den 20 juli 12-18. Kaffe och kaka till självkostnadspris. Högsommarfägring garanteras på Jomsborgsvägen 7. Vädergudarna vidtalade.

Våra spekulanter står i kö för en bostad här i Norra Ängby!

Tveka inte att kontakta mig om du funderar på att byta boende. Under de senaste månaderna har utbudet av villor i Norra Ängby varit lägre än vanligt och efterfrågan extra stor. Våra visningar har varit välbesökta och priserna har blivit därefter. Jag har nu kontakt med många familjer, som fortfarande söker efter ett hem här.

Som uppvuxen i Norra Ängby och boende här med familj, har jag en stark känsla för området. Mitt engagemang, min tillgänglighet och min fingertoppskänsla för området och boendet här, ger både dig som säljer och köper kvalitet och trygghet i alla led. Under åren har jag hjälpt många familjer att sälja och köpa sitt hem här. Jag ger dig de bästa förutsättningarna för en lyckad affär.

Låt oss börja med en träff och kostnadsfri värdering.

Din riktigt lokala mäklare i Norra Ängby!

Funderar du på att sälja eller vill du ha en fri värdering?

VÄLKOMMEN ATT KONTAKTA:

Mikael Flobecker

070-782 00 15 / 08-728 22 15

mikael.flobecker@bjurfors.se

BJURFORS

BERGSLAGSVÄGEN 260, BROMMA
WWW.BJURFORS.SE

Kalendern 2012.
Fotograf Birgitta Alandh

Kalendern 2013.
Fotograf Sven Orvik

Kalendern 2014.
Fotograf Johan Berglund

Vem blir årets fotograf i Norra Ängby?

Det är hög tid att ta bilder för fototävlingen till 2015 års Ängbykalender. Foton som speglar miljöer, människor och naturen i Norra Ängby, i ditt kameraöga.

Något att tänka på: tar du bilder på människor, måste du ha deras tillåtelse att publicera bilden. Särskilt känsligt är det med barn som du inte känner. Bilden måste spegla Norra Ängby. Vi andra måste kunna hitta kännetecknen från vårt område och bilden skall spegla en årstid.

Gärna fler vårbilder

Bilden måste ha en sådan kvalite att den går att publicera och förstoras upp i kalenderformat och helst vara liggande format. Bilder från smartphone kan klara dessa krav, beroende på motiv och ljusförhållanden. Har du en systemkamera eller annan kamera ställ in på högsta upplösning.

Fler tidiga vårbilder och fler bilder med människor är alltid populärt.

Bilderna skickas som vanligt till
thomas.fagerholm@telia.com

FJELKNERS

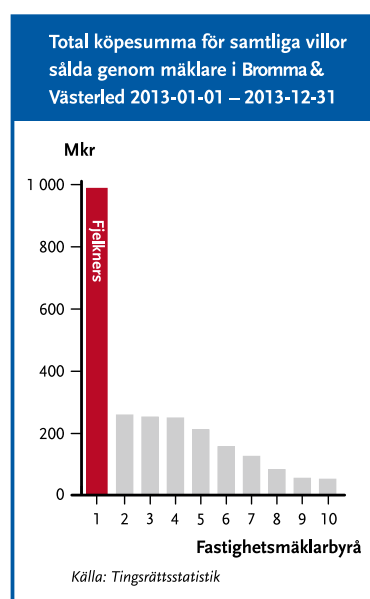
FASTIGHETSMÄKLARI

Välj en trygg och erfaren mäklarbyrå

Vi kan Bromma och har mycket stor erfarenhet av försäljningar av boenden i Norra Ängby. Vårt sätt att arbeta ger dig högsta möjliga slutpris. Fri värdering ingår alltid.

Din lokala mäklare på Ängby Torg

Du är varmt välkommen in för att träffa Karin på vårt kontor på Ängby Torg. Det går också bra att kontakta Karin via telefon eller mail.

Karin Kellander
Registrerad fastighetsmäklare
Mobil: 0708-60 22 18 E-post: karin@fjelknors.se

Karin är en positiv och glad person med lång erfarenhet inom service- och försäljningsyrken samt fem år inom mäklarbranschen. Aktivitet, kvalitet och engagemang är hennes ledord. Karin är specialiserad på försäljning av villor i Norra Ängby. De som anlitat Karin vet att hon alltid gör sitt yttersta för att alla inblandade ska känna sig trygga och nöjda genom hela försäljningsprocessen.

Lammsläpp i Björkan

Första helgen i maj firade 4H de nya lammen i Björklunds hage med öppet hus; med ponnyridning, fiskdamm och korvgrillning. Och barnen var förtjusta över att få hälsa på de söta små lammungarna och övriga djur på gården.

Dags att fräscha upp din fasad med en ny skylt?

Under vår och försommar är vi många som målar om fasaden på våra Norra Ängby-hus. En ny emaljerad nummer-skytt i det gamla klassiska snittet är en detalj som förskönar din fasad ytterligare och som gör det lite lättare för dina gäster eller brevbäraren att hitta rätt.

Med hjälp av foton från gamla rostiga husnummerskyttar har Trädgårdsstadsföreningen för ett par år sedan låtit ta fram ett typsnitt som är mycket likt det som våra husnummerskyttar från 40-talet hade.

Vi har också träffat en överenskommelse om tillverkning med Falu Emalj-skyttar, www.faluemaljskyttar.se, som hantverksmässigt tillverkar gedigna emaljerade skyttar.

Skyttarna är högblanka med svarta siffror på vit botten. Vill du se hur en ny tillverkad Norra Ängby-skytt i gammalt snitt ser ut i verkligheten, rekommenderas en promenad till Hildebrandsvägen 13, där en ny tillverkad husnummerskytt finns uppsatt på fasaden.

Det rabatterade priset för medlemmar är 625 kr för den kvadratiske skylten (15cmx15cm, med en eller två siffror) och 680 kr för den rektangulära (15cmx20cm, med tre siffror), men då får du också ett verkligt fint hantverk, och ger ditt bidrag till att framhäva Norra Ängby-husens karaktär.

Mer detaljer om hur du beställer din skylt finns på vår hemsida www.norra-angby.se/kulturmiljoegruppen/259-husnummerskytt.

Text och foto: Sven Rygart

Wretmans Bilservice AB

Bilreparationer och Service originaldelar till alla märken

**Jämtlandsgatan 139 Vällingby
(OK Macken i Vällingby)
08-377813**

37528@okq8bilverkstad.se

Rektorns brev till föräldrarna om trafiken vid skolan

På Norra Ängby skolor har vi, som bekant, närmare 840 elever som ska ta sig till skolan varje dag. Många av våra elever går, cyklar, springer, hoppar, studsar till skolan men det är också många som blir skjutsade i bil. Trafiksituationen kring Vultejusvägen vid 8-tiden är, i dagläget mycket problematisk, för att inte säga kaotisk! Det är oerhört mycket trafik och många unga elever som är på väg till skolan. Att då parkera eller stanna sin bil vid övergångsställen eller där det är stopp förbud medför stora olycksrisker! Detsamma gäller när föräldrar lämnar av barn vid skolans parkering invid Skeppet. Vägen mellan parkeringen och Skeppet trafikeras ofta av tunga lastbilar som transporterar varor till skolan. Detta medför en stor risk för olyckor och det är inte lämpligt att låta de yngsta eleverna gå av där eftersom vi inte kan förvänta oss att barn har full koll på trafiken runt omkring dem.

Gå eller cykla!

I sommar ska förhoppningsvis Vultejusvägen göras mer säker för våra elever. Bland annat med upphöjda övergångsställen, "midjor" och stopp förbud på bägge sidor. Men oavsett detta så har våra elever rätt till en trygg skolväg och du som förälder kan hjälpa till! Om du har möjlighet att gå eller cykla med ditt barn till skolan så bidrar du till att minska risken för olyckor avsevärt!

Stort tack på förhand!

Med vänliga hälsningar
Kerstin Jansson
Rektor

Ökad säkerhet i trafiken blir det för skolbarnen när ombyggnaden av Vultejusvägen står klar, vilket enligt planerna blir till höstterminens start.

Så ska Vultejusvägens bli säkrare

På Trafikkontorets karta kan man se vilka åtgärder som planeras vid Norra Ängby skola. Förutom dessa åtgärder planeras även förstärkt belysning vid IP på parkeringsplatsen öster om Vultejusvägen.

*Ska du bjuda till bröllop,
födelsedag, examen eller kanske ett
bejundrande jubileum?*

Ring mig så ordnar vi till med en riktig fest!

Catering till bl a Ängby Slott, Berga Gärd, Enebybergs Gärd och Svalnäs Gästhem.

Tel: 08 - 37 52 58
Mobil: 070 - 327 67 37
www.pauldegen.se

Gatunamn med historia

Vultejusvägen förbinder Ängby och Bromma Kyrka

Två vägar förbinder Norra Ängby och Bromma Kyrka – Bällstavägen och Vultejusvägen. Vultejusvägen är som flera andra vägar i Bromma kyrka uppkallad efter en tidigare kyrkoherde.

Johannes Vultejus, vars släkt härstammar från Steiern i nuvarande Österrike och hette Vult, föddes 1639 i Stockholm.

Johannes Vult latiniserade som många andra på den tiden sitt namn i samband med sin akademiska utbildning i Uppsala. Han blev i 40 års ålder kyrkoherde i Riddarholmen och Bromma församling. Han dog år 1700 och begravdes i Riddarholmskyrkan.

Tak, tornspira och predikstol

Under hans tid i Bromma fick kyrkan sitt nuvarande tak, tornspiran, predikstol och altarpupp. Dessutom lät han flytta klockstapeln från kyrkogården upp på Kråsberget, där den står idag.

En av hans söner (Johan Julius, 1695-1767) blev kommersieråd och hovkansler. Han adlades och erhöll namnet Vult von Steijern. Släkten finns kvar under samma namn än idag. Johannes V.'s bror Gabriel Vult adlades och fick namnet Lilliesvärd. Han är begravd i Bromma kyrka där hans släktvapen hänger i koret. Släkten finns inte längre kvar.

Som kuriosum kan nämnas att det i staden Kassel i Tyskland finns en gata med namn Vultejusstrasse som har fått sitt namn efter en annan Johannes Vultejus som levde samtidigt som "vår" Johannes (1605-1684). Han var kansler vid hovet hos landgreven i Hessen. Hans släkt hette ursprungligen Will men latiniserades till Vultejus. Också den släkten adlades, till von Vultejus, och finns kvar idag.

Andreas Aly
ordförande i Bromma Kyrkas
Villaägarförening

Vultejusvägen förbinder Norra Ängby med både Södra Ängby och Bromma kyrka; från Ängbyplan via torget förbi skolan och idrottsplatsen och ut till Spångavägen.

Johannes Vultejus, 1639–1700, Stockholm. Oljemålningen finns i Bromma Kyrka

Välkommen till Bromma Chark Fabriksbod

Här kan Du handla nygjord korv till högsta kvalitet med svenska köttråvaror tillverkad i Bromma Charks Fabrik. Här säljer vi välhängt nötkött, färskt fläskkött och lamm från gårdar i Södermanland, Östergötland, Småland, Gotland, Öland, Blekinge och Skåne.

Till grillen finns det minst 13 olika sorters korvar från din lokala charkuterist.

Äggen vi säljer är från frigående höns från Adelsö. Vi har öppet: Tisdag-Fredag 10-18, Lördag 10-14.

Bromma Chark Fabriksbod
Drottningholmsvägen 270, Tel: 08-255195
www.brommachark.se

Så kan man sanera hus med radon

Har jag radon i mitt hus och i så fall, hur farligt är det? Vi försöker reda ut begreppen såväl medicinskt och fysikaliskt som mätmetoder och åtgärder. Artiklarna belyser främst problem med markradon. Vi försöker hålla oss till de fakta vi har fått fram. Vi är inte några experter på området radon men vi har egna erfarenheter av problematiken.

För att få ett perspektiv på problemet inleder vi med lite statistik: Kommunen har samlat in uppgifter om småhus i staden. Mätdata från 37 procent av alla småhus visar att 48 procent av dessa, dvs nästan varannat hus, har eller har haft mätvärden som överstiger gränsvärdet 200 Becquerel per kubikmeter (förkortas Bq/m³ eller bara Bq). Så om du har fått reda på att du har värden som överstiger gränsvärdet behöver du inte känna dig ensam. Det finns idag ingen specifik satsning på småhus inom kommunen mer än att samla in mätdata men Miljöförvaltningens allmänna ståndpunkt är att alla ska mäta radonhalter i sina hus. Riksdagen har uppsatt ett nationellt miljömål för radonhalter: mindre än 200 Bq/m³ i alla bostäder före 2020.

Norra Ängby

Radon är rätt vanligt förekommande i husen i Norra Ängby. Man kan inte förutsäga vilka hus som är utsatta utan de är tämligen slumpmässigt fördelade inom området. I Norra Ängby finns mest markradon. Radon i byggnadsmaterial såsom blåbetong är inte så vanligt förekommande. Det kan finnas områden där fyllnadsmaterial vid skapande av villastadens vägar och tomter har haft en hög radonhalt. Radon från vatten skall inte vara något problem eftersom det inte finns egna vattentäckter inom vårt område. Förekomsten av markradon i Norra Ängby skiljer sig inte från övriga områden i västra Stockholm.

Fysiken bakom

Vad är det som gör radon så farligt? Först bör nämnas att radon är en mel-

lanlänk i en sönderfallskedja från uran till bly i 14 steg. Alla känner vi igen uran som radioaktivt. Uran(238) sönderfaller i en hel serie av grundämnen och slutar i en stabil isotop av bly(206), se wikipedia uranseriens sönderfallskedja. Du finner radon i mitten av kedjan. När radon sönderfaller bildas alfapartiklar eller alfastrålning. Alla sönderfallsprodukter i kedjan är fasta ämnen bundna i marken utom radon som är en gas. Gasformen och en halveringstid på nästan fyra dygn gör att radon kan tränga upp ur marken. Radongasen kommer in i våra hus där vi andas in den. Exponering av höga halter radon under en lång tid kan ge effekter på lungvävnaden. Alfastrålning som kommer på huden har ingen påverkan. Alfastrålningen tränger inte ens igenom papper. I sönderfallskedjan efter radon finns ämnen, så kallade radondöttrar, som även dessa kan åstadkomma en del skada.

Mätmetoder

Strålningen från Radon och annan radioaktivitet mäts som nämnts i Becquerel (Bq). 1 Bq innebär ett sönderfall per sekund i en luftvolym av 1 kubikmeter. Normalt använder man en speciell film som kan detektera denna strålning.

Mätningar görs av certifierade företag. Dessa hittar du på kommunens hemsida. Även Länsstyrelsen har bra information. En mätning kostar 300-500 kronor. På kommunens hemsida

Radon är ett vanligt förekommande problem i Stockholmsområdet. Problemet kan åtgärdas till en rimlig kostnad. I Norra Ängby finns mest markradon.

kan man söka på insamlade mätvärden i Stockholm.

Radonhalten i huset mäts bäst med en långtidsmätning med hjälp av 3 mätidoser som placeras ut i olika delar av huset. Det medföljer en instruktion hur dessa ska placeras. En felplacerad dosa kan ge felaktiga värden. Exempelvis påverkas mätning av direkt solstrålning. Mätningen görs under oktober-april då ventilationen i huset normalt är begränsad. Mätidosorna skickas in för analys och du får ett medelvärde för de tre mätidosorna som helst inte ska överstiga gränsvärdet på 200Bq. Om det gör det bör du seriöst överväga en åtgärd. Återigen kan du hitta företag på kommunens hemsida som är certifierade att ta fram en åtgärdsplan och en offert. En åtgärdsplan ska visa vilken typ av radonkälla som finns, dvs är det bara markradon?

Åtgärder

Beroende på hur långt ifrån dina mätvärden gränsvärdet ligger behövs mer eller mindre kraftfulla åtgärder. En enkel åtgärd är att öka ventilationen i källaren. En annan är att täta sprickor bottenplattan och vid golvbrunnar, vilket kan vara svårt då sprickor i betongen inte alltid är lätta att upptäcka. En kraftfullare åtgärd är att låta installera en radonsug. Man gör hål i bottenplattan, lägger ner dräneringsrör och lägger igen plattan. Rören kopplas till en luftpump som suger ut luften under

plattan. Ett undertryck skapas under plattan som förhindrar radon att tränga upp genom plattan men istället sugts ut via pumpen. En radonsug reducerar radonhalten i medeltal med 75 procent. Har du 200Bq bör du landa på 50Bq efter åtgärd. En offert för installation av en radonsug bör ligga på ~40.000 kronor. Länsstyrelsen ger radonbidrag upp till 15.000 kronor. Dessutom kan ROT-avdrag göras i vissa fall. Kontakta en handläggare innan du börjar med åtgärder så att du är helt säkert på vad som gäller. En kostnad för husägaren kan landa på ~20.000 kronor ur egen ficka, vilket kan ses som mycket rimligt för att lösa ett större problem. Efter en sanering måste en långtidsmätning göras på nytt för att säkerställa att medelvärdet understiger 200 Bq/m³. Hela saneringsförloppet med nödvändiga mätningar tar minst 1,5 år. Om du går i försäljningstankar och inte har mätt ditt hus tidigare är det kanske dags att göra det. Många har säkert valt en mer radikal åtgärd och tagit bort större delen av bottenplattan av betong och ersatt den med nytt avgrusningsskikt, ny isolering (som i originalhusen varit obefintlig) och en ny bottenplatta av betong. Förhoppningsvis har också dräneringsrör lagts ner så att en radonsug kan sättas in vid behov utan att bottenplattan behöver brytas upp. Vid nybyggnationer är det brukligt att dräneringsrör läggs ner från början eftersom kostnaderna för en eventuell åtgärd då minimeras om radonhalten är för hög.

Mäklarens reflektion

Värdet på våra småhus har stigit kraftigt under de senaste decennierna. Norra Ängby har ju blivit ett mycket attraktivt område att bo i, med all rätt. Det utgör ofta ett stort sparkapital. I en försäljningssituation skräms en hög radonhalt oftast potentiella köpare. Speciellt gäller det barnfamiljer. En mäklares råd är att reda ut radonfrågan i god tid innan en

försäljning. Som gammal villaägare (33 år) skulle jag råda nyinflyttade att göra en ny mätning för att undanröja alla osäkerheter.

Slutligen

Det finns gedigen information på Länsstyrelsens och Stockholms stads hemsidor. Sök på Radon och Radonbidrag så får du fram informationen och kan även länka dig vidare till andra informationsgivare.

Vi som skrivit artikeln är som

Thomas Fagerholm

Medicinska risker genom radonexponering

Den enda kända medicinska risken i samband med exponering för radon är lungcancer. Av de omkring 3500 dödsfallen i lungcancer per år i Sverige beräknas omkring 500 orsakas av radonexponering. Riskökningen kan beskrivas på följande sätt:

För en person som aldrig rökt och som långtidsbor (över 10 år) i en bostad utan radon är livstidsrisken att få lungcancer 0,3%. Aldrig rökt, aldrig exponerats för radon, alltså. Motsvarande risk för denna person om han/hon bor i en lägenhet med 190 Bq/m³ är 0,35%. Vid 700 Bq/m³ har risken ökat till 0,6%, dvs fördubblats.

Högre risk för rökare

Det ser helt annorlunda ut för rökaren: livstidsrisken vid boende i radonfri bostad är 5%, dvs 17 gånger högre än för en icke rökare! Vid boende med 190 Bq/m³ är risken 5,8, vid boende med 700 Bq/m³ 10%. Återigen en fördubblad risk jämfört med att vara rökare, men bo radonfritt.

Om radonhalten sänks

Hur förändras då den medicinska risken att få lungcancer om radonhalten sänks? Statistiska beräkningar visar att om radonhalten minskas från intervallet 100-200 Bq/m³ till

påpekats i inledningen lekmän på området. Finns det experter som vill komplettera informationen eller har du som medlem i föreningen frågor så kontakta oss gärna via mejl.

Sist men inte minst: Norra Ängby sticker inte ut i statistiken. Radon är ett vanligt förekommande problem i Stockholmsområdet. Bra då att problemet kan åtgärdas till en rimlig kostnad.

Risken att drabbas av lungcancer, om man bor i ett hus med radon, är högre för rökare.

50-100 Bq/m³ förhindras 50 lungcancerfall per år i Sverige. Rökstopp medför dock en betydligt mer drastisk minskning av lungcancer-risken.

Riksdagen har uppsatt ett nationellt miljömål för radonhalter: mindre än 200 Bq/m³ i alla bostäder före 2020.

Lars Lund

Fakta är hämtade från en artikel av L. Barregård och E.M. Andersson: Hur många lungcancerfall kan undvikas om radonhalterna i svenska bostäder sänks, www.Sahlgrenska.akademien.se

Spåren efter mänsklig bosättning

Spår finns av mänsklig bosättning i Ängby – såväl norra som södra – under bronsåldern (ca 1800 – 500 f. Kr). Det rör sig inte om husgrunder men andra fornlämningar som föremål, gravar, kultplats och en röjd yta. Ingen boplats har dock påträffats i Ängby. Det utesluter inte att det funnits en sådan. Den kan ha röjts undan i samband med bebyggelsen i området.

Södra Ängby. Här finns tre gravar i Västra Judarskogen på berget ovanför Färjestadsvägen. Högst uppe ligger ett röse (RAÅ 70). Det var en gång raserat men har restaurerats. Den döde gavs en fin utsikt över Mälaren, där vattennivån vid gravläggningen kan ha varit ca 15 m högre än idag (om röset byggdes ca 1000 f. Kr). Nedanför mot öster men ovanför torpet Lugnet ligger en mäktig rektangulär stensättning (RAÅ 71), som är 10 x 8 m och byggd med stora stenar. För några år sedan påträffade jag och FD Bengt Windelhed en röseliknande stensättning längre norrut på en liten höjd – också ovanför Färjestadsvägen. Troligen är även stensättningen RAÅ 69 på Börjessonsvägen 47, ovanför Blackebergsvägen, från bronsåldern.

Älvorna malde säd

Den mest spännande lämningen i Södra Ängby från den tiden är dock skålgropsstenen (RAÅ 157) i hörnet av Zornvägen och Blackebergsvägen. Här finns ett 40-tal skålgropar. Sådana kallades under historisk tid för älvkvarnar. I folktron antogs älvorna mala säd i dessa offergropar! Vad som offrades i dessa under bronsåldern vet vi inte idag.

Utgrävningar vid skålgropshällar har dock i vissa fall påvisat att eldar tänts vid dem. Kultiska riter har ut-

Skålgropsstenen i Södra Ängby. I folktron antogs älvorna mala säd i dessa offergropar!

förts vid sådana hällar och stenar. Just den här stenen låg vid stranden i det skärgårdshav, som fanns i Bromma under bronsåldern. Skålgropar ingår i den hällristningstradition som hör ihop med bronsålderns bondesamhälle i södra Sverige.

Vandring från Skålgropsstenen

På hällen, där skålgropsstenen ligger, finns en 16 m lång stensträng – en rest från det gamla bondesamhället. Den var antagligen del av en gårdsgård för att hindra boskap ramla ner

”Den märkliga bronsyxan måste ha färdats lång väg för att nå Ängby”

från höjden. Stensträngen betecknas antikvariskt som ”övrig kulturell lämning”. Skålgropsstenen har skyltats av Bromma Hembygdsförening i samarbete med Stockholms stadsmuseum. Här börjar för övrigt arkeologivandringen 31 augusti och fortsätter till andra objekt i Norra Ängby med avslutning vid plåtåhuset!

Genom att stenen med skålgropar låg vid en strand kunde den lätt nås för kultutövning! Fiske och jakt var viktiga näringar under bronsåldern – men även jordbruk där det var möjligt att utöva sådant.

Norra Ängby. Det mest intressanta i Norra Ängby är den bronsyxan, som en gång grävdes fram på Jomsborgsvägen 7 på 1930-talet. Yxan låg på 15

cm djup. Det är en typ, som kallas avsatsyxan och har en kraftigt sylformad ås på varje sida. Eggen är skadad och yxan är starkt vittrad med grågrön skrovlig patina. Yxan är 16,5 mm lång. Yxor av detta slag fanns främst under äldre bronsålder, dvs. 1800 – 1100 f. Kr.

Är det ett gravfynd? Var det en grav som omedvetet grävdes bort på Jomsborgsvägen? Eller är det ett depåfynd – dvs. medvetet nedlagd som ett slags offer i anslutning till gravfältet på höjden ovanför? Här ligger nämligen en liten gravgrupp (RAÅ 65). Den högst belägna graven är storblokkig och kan vara från bronsåldern liksom några ytterligare. Kvarteret i Karsviks hage heter ”Stensättningen”!

På höjden väster om Svoldervägen ligger också en gravgrupp (RAÅ 103, RAÅ 279 – 282 och längre norrut på ytterligare en höjd RAÅ 104). Dessa högt belägna gravar, låga stensättningar, kan vara yngre bronsålder eller äldsta järnålder.

Ett skärgårdslandskap

Med tanke på att marken under plåtåhuset daterats till yngre bronsålder – äldsta järnålder så kan vi utgå från att människor varit bosatta i Norra Ängby under den tiden.

Ängby låg i ett skärgårdslandskap under bronsåldern. Vi kan utgå från att människor färdades i båtar mellan öarna. Den märkliga bronsyxan måste ha färdats lång väg för att nå Ängby. Den har antagligen bytts mot andra varor många gånger på sin väg mot Norra Ängby, innan den slutligen lades i marken vid nuvarande Jomsborgsvägen. Endast ytterligare en bronsyxan finns – den är påträffad i Smedslätten i ett röse, som grävdes bort, när villorna byggdes. Enligt uppgift skall en bronsyxan till ha funnits – men den är försvunnen. De senare båda yxorna hör till yngre bronsålder och ser annorlunda ut än Norra Ängby-yxan.

Text och foto: Nils Ringstedt

Bromma Hembygdsförening vital 90-åring

Välkommen att fira föreningens 90-års jubileum söndagen den 31 augusti. Det blir ett spännande och digert programutbud vid Åkeshofs slott.

Start redan kl 10 med en Vandring i Norra Ängby till skyltade fornminnen med Nils Ringstedt. Samling utanför Islandstorgets T-banestation kl 10. Nils visar skålgropsstenen, en kultplats från bronsåldern, i hörnet av Zornvägen och Blackebergsvägen.

Vidare besöks Brommas näst största gravfält Björklunds hage med 68 gravar, Brommas vackraste runsten vid Runstensvägen, gravfältet Komötet vid Liljegrensvägen och slutligen Karsvik med fägata från 600-talet, äldre järnåldershus från 400-talet och plåtåhuset, en stormannagård från slutet av vikingatid. Vandringen tar ca 2,5 till 3 timmar.

Slottsvandring och bildvisning

Programmet vid slottet pågår klockan 11 till 16. Text slottsvandringar, en pågående videobildvisning En bildlig resa genom Bromma, utställning och försäljning av hembygdsföreningens böcker och litografier.

Söndagen den 31 augusti firar Bromma Hembygdsförening 90 år med ett spännande program på Åkeshofs slott.

Åkeshof – en 2000 årig historia. Långt innan Åkeshofs slott etablerades på 1600-talet har bönder och stormän nyttjat området. Hur detta har skett presenteras av kulturgeografen Bengt Windelhed under en timslång enkel vandring i slottsparken.

Kören Västergökarna

Det finns möjlighet att besöka föreningens lokaler eller gå en kortare

tippspromenad med prisutdelning. Klockan 15 framträder kören Västergökarna under ledning av Axelina Lindholm. Slottet kommer att ha förtäring till salu med starkt rabatterat priser.

Västerorts trädgårdssällskap anordnar samma dag och tid Trädgårdsmarknad i slottsmiljö.

Ulla-Britt Stegenberg
Bromma Hembygdsförening

Många av Hembygdsföreningens tusen medlemmar bor i Norra Ängby

Bromma Hembygdsförening bildades i januari 1924 och har i dag närmare 1000 medlemmar. Många bor i Norra Ängby.

Föreningen håller till i Åkeshofs slott i egna lokaler högst upp på vinden. Där finns ett stort arkiv med bild- och textmateriel.

Besök gärna hemsidan och läs mera

på www.brommahembygd.se

Vid Öppet hus några gånger per termin kan medlemmarna komma till slottet på besök och ta del av allt arkivmaterial.

Utflykter och vandringar

Regelbundet anordnas utflykter, vandringar och föreläsningar om gårdagens och dagens Bromma. Nästa

guidade vandring blir i nybyggda Annedal den 2 september. Föreningen är också remissinstans när det gäller stadens exploatering och byggnation.

Varje år sedan 1930 har årets Brommabok utkommit och distribuerats till medlemmarna. Många gamla årgångar finns fortfarande att köpa. Dessutom finns nyttgivna böcker som beskriver Brommas historia.

LILLA
DELIKATESS
BODEN

Ängby Torg 8 • 08-87 05 45

Välkommen in

Beställ en riktigt uppskattad present!
Vi har delikatesslådor i flera storlekar
och i alla prisklasser.
Öppet fram till midsommar. Hoppas vi ses!

Micke & Josse

Försäljning, service, reparationer av
cyklar, mopeder, trädgårdsmaskiner.
Bildäck, reservdelar & tillbehör.
Välkommen till

Nords Sports & Motor

Runstensplan Tel 37 62 00

Hantverkshjälp

Ombyggnad/tillbyggnad/stambyten
Engqvist Bygg AB
 www.engqvistbygg.se
 Ingentingsgatan 6, 171 71 Solna
 070-529 35 22

Badrumsrenoveringar, till- & ombyggnad!
Tommy Berggren Bygg AB
 www.tbbygg.se
 Box 1053, 171 21 Solna
 Tel 0708-37 14 76

Patrik Dahlkvist Bygg AB
 Hågavägen 9 168 54 Bromma
 Mobil 0739-86 22 68

Fönster, ombyggnad och renovering
iwa21 AB
 www.iwa21.se e-post: info@iwa21.se
 Tel: 08-21 36 21

Mark/grund/fasad/tak/bygg/badrum
Johnson & Nilsson Byggmekano
 Falkstigen 7, 172 76 Sundbyberg
 Tomas J: 0768-77 10 60/29 05 78
 Stefan N: 0768-77 10 61/29 25 24

Måleriarbeten
Arilla Larsas Måleri
 Mariebergsbacken 16, 179 95 Skå
 Mobil 0708-10 63 69

Totalentreprenör
Janne Eklund – TvåTumTvå Bygg
 www.tvatumtvabygg.se
 Mobil 0707-83 93 75

Trädbeskäring/trädgårdsstyling
Sköna Trädgård/Marion Strandberg
 0735-33 12 37 www.skonatradgard.se in-
 fo@skonatradgard.se

Om & tillbyggnader, renoveringar, fasad,
 badrum, målning!
Roberts hantverksservice
 www.robertshantverksservice.com
 Adilsvägen 16, 168 53 Bromma
 Mobil 070-412 63 84

Vill du vara med här –
Ring Johan på 0739-83 22 07
boka 4 ggr/år för 1000 kr!

Medlemsförmåner

Du som har betalt medlemsavgiften på 150 kr för 2013 går till Fjelknerns Fastighetsmäklari på Ängby Torg och får årsmedlemsdekal för 2013 klistrat på ditt kort. Då gäller det för medlemsrabatter och övriga förmåner enligt följande lista under 2013. Du som var medlem 2006 och ännu inte har hämtat ut jubileumsboken – gör det på samma plats.

2013 års medlemsavgift beslutades på årsmötet till oförändrat 150 kr. Här de företag som lämnar rabatt vid uppvisandet av medlemskortet.

Medlemskortet = förmån!

Som medlem får du rabatt hos en del av våra handlare i närheten.

Ängby Slott

Visa upp ditt medlemskort för slottsparet Fia & Johan Barkman så får du 10 procent på slottshyran: 0708 38 21 11

Ängby Smycken

10 procent på lagervaror (ej beställningsarbeten) t ex smycken, halskedjor, födelsedags- & doppresenter: 08-37 06 34

Föreningen har hos några medlemmar placerat ut en del trädgårds- och andra prylar för uthyrning eller lån. Ring och boka:

Stege 9 m

Johan Gunnarsson, Franklandsvägen 29,
 08-37 66 44
 Björklunds hage, kontakta Anna Karin Ekholm, tel: 30 66 77
 Kostar 50 kr + 5 kr/dag.

Flaggstångsvinsch

Niklas Sölvemark, Jomsborgsv 7
 telefon 645 44 19 – Gratis!

Gallervält

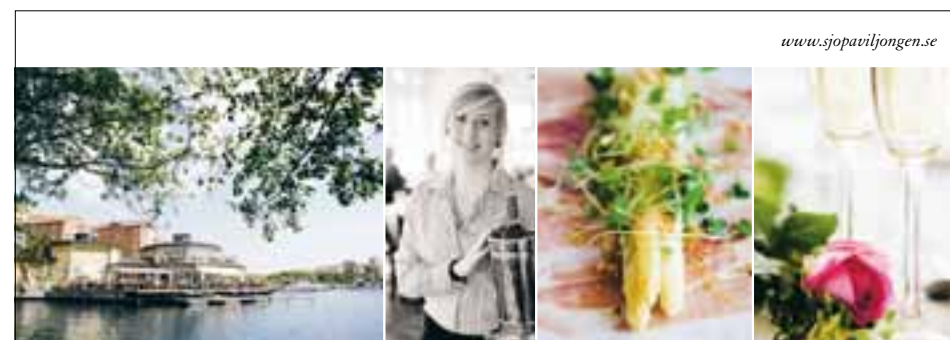
Krister Bengtson, Rökstensvägen 11,
 08-87 22 59.
 25 kr/dygn, 50 kr för icke medlemmar.

Elektrisk märkpena för metall

HE Jonsson Jordanesvägen 7
 telefon 0708 97 02 22.
 Gratis lån men deposition.

Färglikare och Tidskriften Byggnadskultur

Johan Schaeffer: johan.schaeffer@yahoo.se
 telefon 0739 83 22 07.
 Gratis lån men deposition.
 Max 3 dagar.

www.sjopaviljongen.se

Skärgårdsoasen för både vardag och fest

Välkommen att njuta av klassiska svenska smaker där årstiderna bestämmer råvarorna, i vår härliga miljö. Kom gärna med egen båt, vi har båtplatser. Förutom vår a la carte serverar vi dagens värdshuslunch från 105 kr. Firar ni något speciellt eller bara vill ha fest så finns vår vackra festvåning med tillhörande terrass för upp till 50 personer.

Välkommen att boka bord på 08-704 04 24 eller info@sjopaviljongen.se
 Öppettider: mån-fre 11.15-22.00, lör 12.00-22.00, sön 12.00-21.00

Genom ditt medlemskap visar du att du vill vara del i en gemenskap som har som ändamål att främja Norra Ängbybornas gemensamma intressen, verka för en trivsamt boendemiljö och goda kontakter mellan medlemmarna. Ju fler medlemmar föreningen har desto starkare kan vi agera i för oss angelägna frågor.

Genom medlemskap i Norra Ängby Trädgårdsstadsförening får du

- möjlighet att delta i alla föreningens aktiviteter under ett helt år
- ditt exemplar av Norra Ängbyalmanackan hem i brevlådan
- låna föreningens prylar: stegar, märkpena, färglikare mm
- möjlighet att få föreningens månatliga nyhetsbrev levererat per e-post
- nyttig och intressant information på föreningens hemsida.
- vissa rabatter.

Inte minst viktigt är att du i och med ditt medlemskap stödjer föreningens engagemang i för Norra Ängbyborna angelägna frågor, t ex angående nybyggnationer i och omkring vårt område eller att sprida kunskap om och främja områdets unika värden.

Du blir medlem i trädgårdsstadsföreningen genom att betala medlemsavgiften, som f n är 150 kr per hushåll och år och medlemskapet gäller för perioden april-mars. I början av april, får du ditt medlemsbrev med inbetalningskort i brevlådan. Medlemsavgiften betalas till föreningens plusgirokonto 94 01 78-7.

Kulturmiljögruppen inom Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Gruppen vill – utgående från Norra Ängby som riksintresse för kulturmiljövården:

- öka kunskapen om och medlen till bevarande av stadsdelens unika värden.
- genom insamling av bakgrundsmaterial och kontakt med berörda myndigheter dokumentera stadsdelens historia.
- göra fakta om våra hus och trädgårdar tillgängliga för de boende så att de kan anpassa dessa med bibehållen inneboende charm för framtida behov.

Vill du engagera dig i dessa frågor är du mycket välkommen. Vi träffas ungefär var sjätte vecka. Mejla nat.kulturmil@gmail.com eller Johan Schaeffer: johan.schaeffer@yahoo.se eller 0739 83 22 07.

Föreningens styrelse

Anna-Karin Ekholm, ordförande, 08-30 66 77, annakarineholm@hotmail.com

Carola Bengtsson, Engia Glöggen, Café Björkan, Julmarknad, Äppelsöndag, Midsommar, 08-87 22 59, carola.my@hotmail.com

Elisabet Engdahl-Linder, kalender, redaktion, 08-17 86 83, elisabet.engdahl.linder@gmail.com

Birgitta Forssblad, kassör, birgitta@forssblad.se, 0708-776414.

Sven Rygart, medlemsregistrerare, kulturmiljögruppsrepresentant, 08-87 09 70, sven@rygart.se

Lars Lund, redaktion, skola, trafik, grannföreningar, 072 913 61 91 larslund10@gmail.com

Thomas Fagerholm, webmaster, nyhetsbrev, 070 550 81 30, thomas.fagerholm@telia.com

Suppleanter

Rolf A Olsson, redaktör, 070 564 93 93, rolf@rao.se

Martti Sköldelid, trafik, 072 337 89 02 marttiskoldelid@gmail.com

Revisorer: **Lars-Göran Gabrielsson**, 08-87 24 93, lagges@gmail.com. **Kenneth Sahlin**, 073 624 39 62, ksisb.sthlm@telia.com

Lena Nordensson, 070 680 62 62 (suppleant)

Valberedning: **Christina Kullenberg**, 08-37 56 99, **Martti Sköldelid**, 072 337 89 02, **Ragnar Kullenberg** (suppleant), 08-37 56 99

Föreningens adress: **Norra Ängby Trädgårdsstadsförening**, c/o Anna-Karin Ekholm, Bergslagsvägen 252, 168 55 Bromma

Sommarens program

Kom med och klä midsommarstången

20 juni

KI 10. Vi klär stången tillsammans. Ta med blommor – vilda eller från trädgården. Vi klär med björköv och dina blommor så att vi får en fin midsommarstång.

KI 14. Dansen börjar, med Bromma Folkdansgille.

- Lotterier för stora och små med många fina vinster.
- Cafét är öppet och serverar kaffe, festis och tårta.

Arkeologidagen

31 augusti

Samling utanför Islandstorgets T-banestation
kl 10. Läs mer om arkeologidagen i artikeln om Bromma Hembygdsförening på sidan 25.

Bromma Hembygdsförening firar 90 år

31 augusti

Åkeshovs slott **kl 11 till 16.** Läs mer på sidan 25.

Ljusfest vid Kyrksjön

13 september

Äppelsöndag på slottet

28 september

Följ oss på hemsidan
www.norra-angby.se
och prenumerera på nyhetsbrevet

SVENSK
FASTIGHETS
FÖRMEDLING

Koll på
läget

Är du miljonär? Värdera din bostad så får du veta.

Vi har koll på köparna och området där du bor och vet att varje bostad är unik. Kom in till vår bobutik eller svenskfast.se. Säljer, det gör du när du själv vill.

BROMMA. DROTTNINGHOLMSVÄGEN 334. TEL 08-598 222 00. SVENSKFAST.SE/BROMMA